

از گوشه و کنار

وزارت بهداشت اعلام کرد؛

۵۰ شهید و بیش از ۵۰۰ مجروح در دور جدید حملات به کشور

رئیس م مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت از شهادت ۵۰ هموطن و مصدومیت بیش از ۵۰۰ نفر در پی حملات آمریکا به کشور از ششم تا ۲۷ تیرماه خبر داد. حسین کرمانپور در شبکه اجتماعی X نوشت: «در حملات هوایی ۲۷ تا ۲۸ تیرماه، بیش از ۵۰۰ نفر مصدوم و ۵۰ نفر شهید شدند. در میان شهدا، زن و ۲ کودک و نوجوان زیر ۱۸ سال و در میان مصدومان ۳۲ زن و ۱۸ کودک و نوجوان دیده‌می شوند. تاکنون ۲۸ عمل جراحی انجام شده، ۴۶۰ نفر ترخیص و ۳۷ نفر همچنان بستری هستند.»

آب‌شیرین کن بونجی

در حمله آمریکا به‌طور کامل تخریب شد؛

اختلال در تأمین آب آشامیدنی ۲۰ روستا

مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب هرمرگان از قطع کامل آب شرب ۲۰ روستا در غرب جاسک پس از حمله آمریکا به آب‌شیرین کن بونجی خبر داد. به گزارش تسنیم، عبدالحمید حمزه روز گفت: در این حمله، ایستگاه پمپاژ برداشت آب خام از دریا و ترانس برق آب‌شیرین کن بونجی به‌طور کامل تخریب شده‌است. حمزه روز افزود: این تأسیسات روزانه ۳۱۵۰ مترمکعب ظرفیت تولید آب داشت و با خرواج آن از مدار، حدود ۱۰ هزار نفر در ۲۰ روستای منطقه با بحران بی‌بی مواجه شده‌اند.

اختصاص سهمیه مناطق جنگی به

داوطلبان کنکور ارشد استان‌های جنوبی
سخنگوی دولت از نظر گرفتن سهمیه مناطق جنگی برای داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد در استان‌هایی خبر داد که هم‌زمان با برگزاری آزمون درگیر جنگ بوده‌اند.
به گزارش دیده‌بان ایران، فاطمه مهاجرانی گفت: این سهمیه بر اساس مصوبه قبلی برای استان‌های درگیر در نظر گرفته شده‌است. مهاجرانی افزود: استان خوزستان نیز باید مشمول این سهمیه باشد، اما وضعیت آن بار دیگر با سازمان سنجش آموزش کشور بررسی خواهد شد.

مسئول ذی‌ربط در وزارت بهداشت خبر داد؛

افزایش ۸ تا ۱۰ درصدی گر به‌گزیدگی در سال ۱۴۰۴
رئیس اداره بیماری‌های زئونوز وزارت بهداشت از افزایش ۸ تا ۱۰ درصدی گر به‌گزیدگی در سال ۱۴۰۴ خبر داد و گفت سگ‌ها همچنان عامل اصلی ابتلا به هاری هستند.
به گزارش ایسنا، دکتر محمد زینلی گفت: سگ‌ها عامل ۸۰ درصد موارد هاری و حیوانات وحشی مانند روباه و شغال عامل ۲۰ درصد بقیه هستند. زینلی افزود: سال گذشته ۴۴۵ هزار مورد حیوان گریدگی ثبت شد و در سال جاری نیز پنج نفر به هاری مبتلا شده‌اند. وی تأکید کرد، هاری پس از بروز علامت صدمه در صد کشنده‌است و هرگونه حیوان گزیدگی باید یک فوریت پزشکی تلقی شود.

کشف ۱۳ میلیارد تومان

اقدام پزشکی قاچاق در تهران
رئیس پلیس امنیت اقتصادی تهران بزرگار کشفشش هزار قلم کالای پزشکی و زیبایی قاچاق به ارزش بیش از ۱۳ میلیارد تومان خبر داد. به گزارش ایلنا، سارم مهدی افشاری گفت: این اقدام در شرکتی در محدوده خیابان ولیعصر نگهداری و باستان‌چگی گمرکی در بازار عرضه می شد. افشاری افزود: مأموران پس از هماهنگی قضایی، محل را بازرسی کر دند و استعمال از گمرک نیز جعلی بودن اسناد و قاچاق بودن محموله را تأیید کرد. وی گفت: برای متهم پرونده تشکیل و اوبه مرجع قضایی معرفی شد.

لغو امتحانات نهایی دانش آموزان چهار استان جنوبی

بستاد عالی وزارت آموزش و پرورش از لغو امتحانات نهایی پایه‌های یازدهم و دوازدهم در چهار استان جنوبی طی روزهای گذشته و دوشنبه خبر داد. به گزارش ایسنا، آزمون‌های نهایی روزهای ۲۹ و ۲۸ تیر ۱۴۰۵ در استان‌های هرمزگان، بوشهر، خوزستان و سیستان و بلوچستان به دلیل تداوم شرایط پایدار لغو و به زمان دیگری موکول شد. وزارت آموزش و پرورش اعلام کرد: زمان جدید این امتحانات متعاقباً اعلام می‌شود و آزمون‌های سایر استان‌ها و امتحانات بعدی این چهار استان طبق برنامه بر گزار خواهد شد.

بررسی افزایش ۳۰ تا ۵۰ درصدی وام‌های دانشجویی

معاون امور دانشجویان صندوق رفاه دانشجویان از ارائه پیشنهاد افزایش وام‌های تحصیلی، ضروری و شهریه‌برای سال تحصیلی جدید خبر داد. به گزارش مهر، علیر حسین رضاییان گفت: پیشنهاد افزایش ۳۰ تا ۵۰ درصدی این وام‌ها برای بررسی به هیئت امنای صندوق ارائه می‌شود و میزان افزایش کمتر از ۳۰ درصد نخواهد بود. رضاییان افزود: سال گذشته حدود دو همت وام دانشجویی پرداخت شد و امسال نیز پرداخت همین میزان پیش‌بینی شده‌است. وی تأکید کرد: حتی افزایش ۴۰ درصدی وام‌ها نیز با توجه به نرخ تورم، پاسخگوی نیاز دانشجویان نخواهد بود.

مدیر کل پیشگیری ستاد مبارزه با مواد مخدر خبر داد؛

اجرای پیمایش ملی جدید برای سنجش مصرف مواد در کشور
مدیر کل پیشگیری ستاد مبارزه با مواد مخدر با اشاره به قدیمی بودن آمارهای رسمی اعتیاد، از اجرای پیمایش ملی جدید برای سنجش میزان مصرف مواد در کشور خبر داد. به گزارش ایلنا، زهرا عابدینی گفت: آخرین پیمایش رسمی شیوع شناسی اعتیاد حدود ۱۰ سال پیش انجام شده و میزان شیوع مصرف مواد در کشور را حدود ۴.۵ درصد برآورد کرده‌است. عابدینی افزود: پیمایش ملی جدید به سفارش ستاد مبارزه با مواد مخدر در حال انجام است و نتایج آن پس از نهایی شدن، مبنای سیاست‌گذاری ها و برنامه‌ریزی‌های آینده قرار خواهد گرفت. وی میزان شیوع مصرف مواد میان دانش آموزان را حدود ۱.۵ درصد در میان دانشجویان بین ۲۰ تا ۲۷ درصد اعلام کرد و گفت: بیشترین میزان مصرف در گروه سنی ۲۴ تا ۲۵ سال ثبت شده‌است. او تأکید کرد: در برنامه‌های پیشگیرانه باید با تمرکز بیشتری بر نوجوانان، جوانان و محیط‌های آموزشی اجرا شود.

۶۳.۶ درصد خشم، ۵۰.۲ درصد ناامیدی، ۴۷.۷ درصد افسردگی و ۴۵.۴ درصد اضطراب؛ در پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵

صورت حساب یک جامعه خسته!



سعیده علیپور

۶۳.۶ درصد خشم، ۵۰.۲ درصد ناامیدی، ۴۷.۷ درصد احساس افسردگی و ۴۵.۴ درصد اضطراب؛ اینها فقط اعداد یک گزارش نیستند، نشانه‌های جامعه‌ای هستند که هم‌زیر فشار معیشت فرسوده شده، هم از تبعات جنگ آسیب دیده و هم هزینه تصمیم‌های حاکمان را پرداخته‌است. این ارقام در روزهای اخیر از گزارش «آنچه ایران می‌خواهد» وارد فضای عمومی شده؛ گزارشی که علی‌ریبعی، دبستیار اجتماعی رئیس جمهور، برای ترسیم وضعیت اجتماعی ایران تنظیم کرده و در بخش‌هایی از آن به پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵ مرکز افکار سنجی «را» استناد شده‌است. در همین داده‌ها، بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان گفته‌اند در آمدشان کفاف زندگی را نمی‌دهد و بیش از ۸۱ درصد نیز از دشواری تأمین مواد غذایی خبر داده‌اند.

نسخه کامل پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵ هنوز منتشر نشده و اطلاعاتی مانند پرسش‌ها، حجم نمونه، شیوه انتخاب پاسخ‌دهندگان و ترکیب سنی، جنسیتی و جغرافیایی آنان در دسترس نیست. ربیعی نیز گفته است «آنچه ایران می‌خواهد» حاصل یک نظر سنجی واحد نیست، بلکه از کنار هم گذاشتن چند پیمایش، مطالعه و مشاهده اجتماعی تهیه شده‌است. با این حال نمی‌توان پیام هشدار دهنده آن را نادیده گرفت.

فاصله‌ای که هر ماه بزرگ‌تر می‌شود

در سال ۱۴۰۵ حداقل مزد پایه کارگران به ۱۶ میلیون و ۶۲۵ هزار تومان رسیده‌است. مجموع دریافتی یک کارگر متاهل با یک فرزند، با احتساب برخی مزایا، حدود ۲۴ میلیون تومان اعلام شده. این در حالی است که رقم مورد توافق دولت، کارگران و کارفرمایان برای سبب حداقلی معیشت خانوار کارگری، ۴۲ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان بوده‌است. میان این دو عدد نزدیک به ۱۹ میلیون تومان فاصله وجود دارد؛ فاصله‌ای که جایی در زندگی روزمره مردم خود را نشان می‌دهد.

این حذف همیشه به شکل گرسنگی آشکار دیده نمی‌شود. گاهی خانواده خرید پوشاک را عقب می‌اندازد، تعمیر وسیله خراب خانه را به ماه بعد موکول می‌کنند، از مراجه به دندان‌پزشک صرف‌نظر می‌کنند یا میزان خرید گوشت، لبنیات و میوه را کاهش می‌دهد. در خانواری که در آمدش حتی به رقم رسمی سبد حداقلی نمی‌رسد، بودجه‌بندی دیگر انتخاب میان کالای ضروری و غیر ضروری نیست، بلکه انتخاب میان مواردی چون اجاره یا درمان، غذای بهتر یا هزینه مدرسه، رفت‌وآمد یا پرداخت قسط.

این در حالی است که بر اساس گزارش مرکز آمار در خرداد ۱۴۰۵، نرخ تورم سه‌سالانه به ۶۲ درصد و تورم نقطه‌به‌نقطه به ۸۸٫۶ درصد رسیده‌است؛ یعنی خانوارها برای خرید مجموعه‌ای یکسان از کالاهای و خدمات، به‌طور متوسط ۸۸٫۶ درصد بیشتر از خرداد سال قبل پول پرداخته‌اند. تورم نقطه‌به‌نقطه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها نیز ۱۳۳٫۹ درصد گزارش شده به بیان ساده، هزینه همان سبد خوراکی نسبت به یک سال قبل بیش از دو برابر شده‌است.

گزارش

زندگی مستأجران دشوارتر از همیشه شده‌است؛

اجاره‌نشینی؛ دردی که درمان نمی‌شود

شادی‌مکی

افزایش مداوم اجاره‌مها و بودیعه مسکن، بخش بزرگی از درآمد خانوارهای مستأجر را می‌بلعد و بسیاری را ناچار کرده‌است از هزینه‌های خوراک، درمان، آموزش و سایر نیازهای ضروری خود بکاهند. در این میان، تعیین سقف افزایش اجاره‌مها نیز نتوانسته است آرامش پایداری به بازار مسکن بازگرداند؛ مصوبه‌ای که یک حقوقدان، ضمانت اجرایی آن را در مراجع قضایی محل تردید می‌داند.

روزگار برای بسیاری از مستأجران دشوارتر از همیشه شده‌است. در برخی خانواده‌ها همه اعضای دارای توان کار، درآمد خود را روی هم می‌گذارند تا تنها از عهده اجاره خانه بر آیند. هنوز اجاره به‌ی ماه یک پرداخت نشده، نگرانی برای تأمین اجاره ماه بعد آغاز می‌شود. داشتن سرسره‌پناه، به قیمت حذف یا محدود شدن نیازهایی چون تغذیه مناسب، پوشاک، درمان و تفریح تمام شده‌است.

شرایط پس از جنگ نیز فشار بیشتری بر خانوارها وارد کرده‌است. افزایش مبالغ ودیعه و اجاره‌مها، بیکاری یا کاهش درآمد برخی شاغلان و رشد هزینه‌های روزمره، بسیاری از مستأجران را در موقعیتی قرار داده که نه توان ماندن در خانه فعلی را دارند و نه امکان تأمین هزینه جابه‌جایی و اجاره واحدی دیگر.

اجاره‌ای بیشتر از درآمد ماهانه

نیمایی از همین مستأجران است، او حدود یک ماه پس از جنگ، در پی تعدیل نیروی محل کارش بیکار شد. هنوز فرصت نکرده بود خود را با شرایط تازه تطبیق دهد که صاحبخانه او خواست ۲۰۰ میلیون تومان به مبلغ ودیعه و ۱۵ میلیون تومان به اجاره ماهانه اضافه کند.

نیمایی می‌گوید: حقوقش پیش از بیکار شدن نیز کمتر از ۳۰ میلیون تومان بود و اکنون در آمدش از چند کار نیمه‌وقت به ۲۰ میلیون تومان هم نمی‌رسد. این در حالی است که اجاره خانه او به ۵۰ میلیون تومان رسیده‌است. او باید خانه‌ای متناسب با زندگی همسر و فرزندش پیدا کند، اما در بیشتر مناطق تهران، ودیعه و احداثی مسکونی به یک میلیارد تومان نزدیک شده یا از آن فراتر رفته‌است.

مینا نیز با خانواده چهار نفره خود در یک خانه ۶۰ متری در

۶۳.۶ درصد خشم، ۵۰.۲ درصد ناامیدی، ۴۷.۷ درصد افسردگی و ۴۵.۴ درصد اضطراب؛ در پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵

صورت حساب یک جامعه خسته!



کوچک‌تر و کالاهای ارزان‌تر رفته‌اند و مصرف اقالیمی مانند گوشت کاهش یافته‌است. گزارش‌های میدانی رسانه‌ها و روایت‌های منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی از خرید نسیه مواد غذایی، حذف بعضی اقلام از سبد و اولویت یافتن مواد سیرکننده حکایت دارند.

فشار گرانی برای همه یکسان نیست. تورم سه‌سالانه دهک دوم در خرداد ۶۸٫۵ درصد و برای دهک دهم ۶۰۱ درصد اعلام شده‌است. خانواده‌های کم‌درآمد سهم بیشتری از درآمد خود را صرف خوراک و کالاهای ضروری می‌کنند و در ست همین گروه‌ها با بیشترین افزایش قیمت روبه‌رو شده‌اند. وقتی قیمت میوه و خشکبار تنها در یک ماه ۱۲.۵ درصد و هزینه بهداشت و درمان ۹.۴ درصد افزایش پیدا می‌کند، خانواده‌ای که پیش از آن نیز دخل و خرجش برابر نبود، امکان چندانی برای جبران ندارد.

۸۱ درصد مسئله‌ای فراتر از گرسنگی
به اعتقاد کارشناسان تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۳۳٫۹ درصدی خوراکی‌ها در خرداد ۱۴۰۵ نشان می‌دهد دریافتی یک کارگر متاهل با یک فرزند، با احتساب برخی مزایا، حدود ۲۴ میلیون تومان اعلام شده. این در حالی است که رقم مورد توافق دولت، کارگران و کارفرمایان برای سبب حداقلی معیشت خانوار کارگری، ۴۲ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان بوده‌است. میان این دو عدد نزدیک به ۱۹ میلیون تومان فاصله وجود دارد؛ فاصله‌ای که جایی در زندگی روزمره مردم خود را نشان می‌دهد.

نشانه‌های این فشار در گزارش‌های روزمره نیز دیده می‌شود: خرید کیلویی میوه جای خود را به خرید چند دانه داده، خانواده‌ها به سراغ بسته‌های غذادرمان، پوشاک یا آموزش جبران می‌شود.

درمان به‌هزینه قابل حذف تبدیل می‌شود
در داده‌های منتشرشده از پیمایش اردیبهشت، ۴۵.۴ درصد پاسخ‌دهندگان از اضطراب و ۴۷.۷ درصد از احساس افسردگی گفته‌اند. این ارقام با آمار بالینی یکسان نیست، اما آخرین اعلام معاون بهداشت وزارت بهداشت نیز نشان می‌دهد حدود ۲۵ درصد جمعیت کشور با اختلالات افسردگی و اضطرابی مواجه‌اند. به گفته وزارت بهداشت، اکنون ۱۰۳ مرکز «سراج» در ۱۲۸ استان فعالیت دارند و ایجاد ۳۰۰ مرکز در برنامه قرار گرفته‌است. حدود سه هزار و ۲۰۰ روان‌شناس نیز در شبکه بهداشت مشغول فعالیت‌اند.

هزینه درمان بخش دیگری از مسئله‌است. تعرفه رسمی یک جلسه ۴۵ دقیقه‌ای خدمات روان‌شناسی در سال ۱۴۰۴ برای کارشناسان

ارشد ۵۰۳ هزار و ۵۰۰ تومان و برای دارندگان مدرک دکتری ۶۲۰ هزار تومان تعیین شده‌بود. میدانی جلسه در ماه، حتی بر اساس تعرفه رسمی سال گذشته، بین دو میلیون تا دو میلیون و ۴۸۰ هزار تومان هزینه دارد؛ جدا از ویزیت روان‌پزشک و دارو، مسئولان وزارت بهداشت نیز تأیید کرده‌اند که پوشش بیمه‌ای خدمات روان‌شناختی و روان‌پزشکی، به‌ویژه در بخش خصوصی، بخش قابل توجهی از هزینه‌ها را جبران نمی‌کند. هزینه مشاوره در سال ۱۴۰۵ از یک میلیون تا دو میلیون و ۵۰۰ نیز گزارش شده‌است.

برای کارگری با دریافتی حدود ۲۴ میلیون تومان، چهار جلسه روان‌درمانی می‌تواند بخش عمده‌ای از درآمد ماهانه را مصرف کند. در خانواده‌ای که همین درآمد ۱۹ میلیون تومان کمتر از سبدرسمی معیشت است، درمان روانی تبدیل به رویایی محال می‌شود. اضطراب و افسردگی، در ست درمانی که فشار اقتصادی احتمال تشدید آنها را بیشتر می‌کند، ممکن است بدون درمان بمانند.

خشم در آمارهای دیگر
خشم ۶۳.۶ درصد، بالاترین رقم در میان

نسخه کامل پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵ هنوز منتشر نشده و اطلاعاتی مانند پرسش‌ها، حجم نمونه، شیوه انتخاب پاسخ‌دهندگان و ترکیب سنی، جنسیتی و جغرافیایی آنان در دسترس نیست. ربیعی نیز گفته‌است «آنچه ایران می‌خواهد» حاصل یک نظر سنجی واحد نیست، بلکه از کنار هم گذاشتن چند پیمایش، مطالعه و مشاهده اجتماعی تهیه شده‌است. با این حال نمی‌توان پیام هشدار دهنده آن را نادیده گرفت

از ملک، تنها با مهم‌ترین منبع تأمین هزینه‌های زندگی آنهاست. تورم فشار تنها متوجه مستأجران نیست و برخی مالکان نیز برای پرداخت هزینه‌های روزانه، درمان یا حمایت از فرزندان خود به اجاره‌مها وابسته‌اند.

نسرين خانه‌ای را که از پدرش به ارث برده، اجاره داده و درآمد آن را صرف تأمین هزینه مسکن پسر متاهل خود می‌کند. پسر ۳۳ ساله او در یکی از رشته‌های هنری تحصیل کرده، اما شغل ثابتی ندارد و گاهی به‌عنوان راننده تاکسی اینترنتی کار می‌کند. مبلغی که سترین از مستأجر دریافت می‌کند، مستقیماً به حساب صاحبخانه فرزندش واریز می‌شود.

او می‌گوید: اگر وضعیت مالی پسرش مناسب بود، شاید اجاره کمتری از مستأجر دریافت می‌کرد، اما اکنون حمایت از فرزندش در اولویت قرار دارد. به گفته نسرين، خانه موروئی تنها امکانی است که به او اجازه می‌دهد بخشی از مشکلات زندگی پسر و عروشش را کاهش دهد.



جهانگیر، مردی ۷۸ ساله، نیز یک خانه برای سکونت و خانه‌ای دیگر برای اجاره دارد. او و همسرش با چند بیماری مزمن درگیرند و بخش قابل توجهی از درآمدشان صرف هزینه‌های درمانی می‌شود. مستمری جهانگیر به تنهایی پاسخگوی مخارج زندگی نیست و همسر خانه‌دارش نیز درآمد مستقلی ندارد.

جهانگیر خانه دوم خود را با یک میلیارد تومان ودیعه و ماهانه ۶۰ میلیون تومان اجاره داده‌است. او می‌گوید: درآمد این خانه باعث شده برای گذران زندگی به سه فرزندش وابسته نباشد و حتی گاهی بتواند به آنها کمک کند.

شماره ۲۲۲۸ / یکشنبه ۲۸ تیر ۱۴۰۵ / ۴ صفر ۱۴۴۸ / ۱۹ جولای ۲۰۲۶

احساس‌های گزارش شده‌است. این عدد به تنهایی نمی‌گوید خشم مردم چگونه بروز پیدا می‌کند و نمی‌توان هر نزاع یا خشونت‌ی را مستقیماً به فشار اقتصادی نسبت داد. با این حال، آمارهای ثبت‌شده در نهادهای اجتماعی و پزشکی قانونی نشان می‌دهد جامعه با حجم بالایی از تنش‌های روزمره مواجه‌است.

در سه‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴، ۱۴۶ هزار و ۲۶۲ نفر به دلیل نزاع به مراکز پزشکی قانونی مراجعه کردند؛ نزدیک به ۵۰ هزار زن و بیش از ۹۶ هزار مرد. سازمان بهزیستی نیز اعلام کرده‌است در هفت ماه نخست همان سال بیش از ۲۶۰ هزار تماس با شماره ۱۲۳ اورژانس اجتماعی برقرار شده‌است. اختلافات خانوادگی حاد، کودک‌آزاری، همسرآزاری، افکار یا اقدام به خودکشی و سالمندآزاری از موضوعات اصلی تماس با اورژانس اجتماعی بوده‌اند.

این ارقام هر چند به خس قاطع اثبات نمی‌کنند که همه تماس‌ها و نزاع‌ها محصول تورم یا ناامیدی‌اند، اما واقعیت این است که خشم ثبت‌شده در پیمایش در خلأ شکل نگرفته‌است. خانه‌ای که در آن دربارءاجاره، بدهی، هزینه مدرسه و خرید روزانه تنش وجود دارد، می‌تواند محل نخست تخلیه فشار باشد. خیابان، محل کار، صف خدمات عمومی و شبکه‌های اجتماعی نیز ادامه همان فضای فشرده‌اند؛ فضاهایی که ظرفیت تحمل در آن هر روز کمتر می‌شود.

اعتماد در محدوده ۲۵ تا ۳۰ درصد
گزارش «آنچه ایران می‌خواهد» میزان اعتماد عمومی به مردم و نهادهای حکومتی را در محدوده ۲۵ تا ۳۰ درصد برآورد کرده‌است. این رقم در کنار خشم و ناامیدی از آن جهت اهمیت دارد که عبور از هر بحران اجتماعی به حدی از اعتماد نیاز دارد: اعتماد به آمار، وعده، برنامه حمایتی و اینکه تحمل امروز به بهبود فردا منجر خواهد شد. هنگامی که اعتماد پایین است، حتی سیاست‌های درست نیز ممکن است با تردید عمومی مواجه شوند.

هیچ‌یک از این ارقام به تنهایی تمام جامعه ایران را توصیف نمی‌کند. پیمایش احساس خشم، اندازه گرفته‌نه رفتار خشونت‌آمیز را احساس افسردگی را پرسیده، نه تشخیص قطعی بیماری را، دشواری تأمین غذا را گزارش کرده، نه لزوماً گرسنگی همه پاسخ‌دهندگان را، اما مجموعه اعداد در یک نقطه به هم می‌رسند و آن اینکه بخش بزرگی از جامعه با فاصله‌ای مداوم میان دخل و خرج‌شان زندگی می‌کند.

وقتی دستمزد یک کارگر متاهل کمتر از ۶۰ درصد سبب حداقلی معیشت را پوشش می‌دهد، قیمت خوراکی‌ها در یک سال بیش از دو برابر می‌شود خشم و اضطراب هم به بخشی از تجربه مشترک اجتماعی تبدیل می‌شود.

هر چند انتشار کامل پیمایش اردیبهشت ۱۴۰۵ و روش‌شناسی آن معنای این آمار و اعداد را برای ما روشن‌تر می‌کند، اما مسئله فقط بر سر افشای آمار نیست. جامعه ایران، پس از تجربه جنگ و زیر فشار سنگین معیشتی و روانی، بیش از هر زمان به کاهش تنش و تصمیم‌های مسئولانه‌نیاز دارد؛ نه اظهار نظر و سیاست‌هایی که نااطمینانی و اضطراب را تشدید می‌کنند. سیاست‌گذاران باید برای کاهش هزینه‌های ضروری، تقویت حمایت غذایی، گسترش پوشش بیمه‌ای خدمات سلامت روان و بازسازی اعتماد عمومی برنامه‌ای فوری و قابل سنجش ارائه کنند. جامعه‌ای که بخش بزرگی از آن از خشم، ناامیدی و ناتوانی در تأمین نیازهای اولیه می‌گوید، پیش از هر توصیه‌ای به صبوری و تاب‌آوری، به نشانه‌ای واقعی از تغییر نیاز دارد.

سقف ۲۵ درصدی چقدر کارآمد است؟

در واکنش به فشار بازار اجاره، بر اساس مصوبه سران سه قوه، حداکثر افزایش مجاز اجاره‌مها هنگام تمدید قراردادها در سراسر کشور ۲۵ درصد اعلام شده‌است. همچنین مطابق تبصره‌ای از ماده ۷ قانون ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌مها، اگر موجری بیش از سقف قانونی از مستأجر دریافت کند، مستأجر می‌تواند تا پنج سال پس از پرداخت مبلغ اضافی شکایت کند.

با این حال، محمدمدار جعفرپور، وکیل دادگستری و حقوقدان، معتقد است: چنین مصوباتی الزاماً در مراجع قضایی ضمانت اجرایی ندارند. او می‌گوید: این شیوه مداخله از دوران همه‌گیری کرونا آغاز شد؛ زمانی که دولت برای حمایت از مستأجران، تمدید قراردادهای اجاره را تحت شرایط خاصی الزامی کرد.

جعفرپور تأکید می‌کند که در این تصمیم‌ها، وضعیت موجرانی که اجاره‌مها منبع اصلی درآمدشان است، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. به گفته او، ساختار حقوقی کشور بر احترام به مالکیت خصوصی استوار است و بر اساس قواعد حقوقی و فقهی، مالک اختیار دارد در باره چگونگی بهره‌برداری از مال خود تصمیم بگیرد.

اولویت قانون بر بخشنامه
این حقوق‌دان می‌گوید: مصوبات مربوط به تعیین سقف اجاره‌مها، صرفاً با بخشنامه دولت یا سایر نهادهای لازم‌الاجرا نمی‌شوند، زیرا اختلافات میان موجر و مستأجر در صلاحیت دستگاه قضایی است و در مرجع قضایی، قانون بر بخشنامه یا آیین‌نامه اولویت دارد.

به گفته جعفرپور، قانون به معنای خاص، مصوبه‌ای است که مراحل قانونی را در مجلس طی کرده، به تأیید شورای نگهبان رسیده و پس از امضای رئیس‌جمهور در روزنامه رسمی منتشر شده باشد. او معتقد است مصوبات مقطعی ممکن است مستأجر را امیدوار و موجرانگران کند، بدون آنکه راه‌حلی پایدار برای بازار اجاره ارائه دهد.

جعفرپور همچنین احتمال می‌دهد: اعلام سقف ۲۵ درصدی در برخی موارد نتیجه معکوس داشته باشد. ممکن است موجری پیش از این قصد داشته باشد به دلیل سابقه خوب مستأجر، اجاره را تنها ۱۰ تا ۱۵ درصد افزایش دهد، اما اعلام سقف ۲۵ درصدی او را به افزایش اجاره تا حداکثر میزان مجاز ترغیب کند.

راه‌حل در کنترل دستوری نیست
این وکیل دادگستری، استفاده جدی‌تر از ابزارهای مالیاتی و الزام به ثبت رسمی قراردادها و دریافت کد رهگیری را از راه‌های مؤثرتر برای کنترل بازار می‌داند. به گفته او، اگر موجری اجاره‌بهایی بسیار بالاتر از عرف منطقه تعیین کند، اخذ مالیات متناسب می‌تواند نقش بازدارنده داشته باشد.